

Ден на народните будители

Духовното просвещение на българския народ дава тласък на националноосвободително движение по българските земи. България, токущо отхвърлила османското владичество, съзнава подвига на възрожденските просветители и революционери, довели българския дух до решимостта да поведе борба за национално освобождение. Много градове и села искат да отдадат заслужената признателност на народните будители не само като назовават улици, читалища и училища на тяхно име.

Окръжен с всенародна почит и признание, смятан за небесен покровител на българския народ и държава, **свети Иван Рилски** е останал в народната памет като образец за всеотдайност, безсребърничество, любов към ближния и отечеството. Народната обич и уважение към този светец остават живи през вековете на османското владичество. Почитани са и много други будители, които народът канонизира като светци в своята историческа памет.

Възникване на празника

През 1922 г. Стоян Омарчевски — министър на народното просвещение в правителството на Александър Стамболийски, по инициативата на група интелектуалци (Станимир Станимиров, Александър Радославов, Димитър Лазов, проф. Беньо Цонев, Иван Вазов, проф. Любомир Милетич, д-р Михаил Арнаудов, д-р Фил. Манолов, Христо Цанков — Дерижан, проф. Иван Георгов, Стилиян Чилингиров, Адриана Будевска и Елена Снежина) внася предложение в Министерския съвет за определянето на 1 ноември като Ден на българските народни будители.

Личности, чествани на този ден

По повод обявяването на празника за общонационален, министър Стоян Омарчевски казва: „...първата наша грижа е да обърнем погледа на нашата младеж към всичко ценно и светло от нашето минало и да я приобщим към това минало, за да почерпи тя от него бодрост и упование, сила и импулс към дейност и творчество. Нашата младеж трябва да знае, че животът само тогава е ценен, когато е вдъхновен от идейност, от стремеж; само тогава животът е съдържателен и смислен, когато е обзет от идеализъм, когато душите и сърцата трептят за хубавото, националното, идеалното, а това е вложено в образите и творенията на всички ония наши дейци, които будиха нашия народ в дните на неговото робство, които го водиха към просвета и национална свобода през епохата на Възраждането и които му създадоха вечни културни ценности през неговия свободен живот... Министерството на народното просвещение определя деня 1 ноември — деня на св. Йоан Рилски, за празник на българските будители, за празник, да го наречем, на големите българи, чрез който празник, уреден планомерно и системно, да се обединяват всички усилия в това направление, като тоя ден се превърне в култ на българския народен гений: отдавайки почит към паметта на народните будители, към ония, които като самоотвержени воини водиха българския народ в миналото към просвета, към свобода, към култура, да вдъхновим младежта чрез техните светли образи към народни и културни идеали.

“

По повод обявяването на празника за общонационален, министър Стоян Омарчевски казва: „...първата наша грижа е да обърнем погледа на нашата младеж към всичко ценно и светло от нашето минало и да я приобщим към това минало, за да почерпи тя от него бодрост и упование, сила и импулс към дейност и творчество. Нашата младеж трябва да знае, че животът само тогава е ценен, когато е вдъхновен от идейност, от стремеж; само тогава животът е съдържателен и смислен, когато е обзет от идеализъм, когато душите и сърцата трептят за хубавото, националното, идеалното, а това е вложено в образите и творенията на всички ония наши дейци, които будиха нашия народ в дните на неговото робство, които го водиха към просвета и национална свобода през епохата на Възраждането и които му създадоха вечни културни ценности през неговия свободен живот... Министерството на народното просвещение определя деня 1 ноември — деня на св. Йоан Рилски, за празник на българските будители, за празник, да го наречем, на големите българи, чрез който празник, уреден планомерно и системно, да се обединяват всички усилия в това направление, като тоя ден се превърне в култ на българския народен гений: отдавайки почит към паметта на народните будители, към ония, които като самоотвержени воители водиха българския народ в миналото към просвета, към свобода, към култура, да вдъхновим младежта чрез техните светли образи към народни и културни идеали.

”

Стоян Омарчевски